II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Ιουλίου 1985

σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ
(IV/29.420 – GRUNDIG-ΕΟΚ – Αποκλειστική διανομή)

(Μόνο το γερμανικό κείμενο είναι αυθεντικό)

(85/404/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962 πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ελλάδας, και ιδίως τα άρθρα 6 και 8,

την κοινοποίηση από την GRUNDIG AG στις 29 Μαρτίου 1977 της σύμβασης διανομής ΕΟΚ της GRUNDIG για το χονδρικό και λιανικό εμπόριο,

τη δημοσίευση του ουσιώδους περιεχόμενου της κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 17 [2],

μετά από διαβούλευση με τη Συμβουλευτική Επιτροπή συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας ότι:

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A. Διάρθρωση της διανομής και θέση της στην αγορά GRUNDIG

Η επιχείρηση GRUNDIG AG (εφεξής «GRUNDIG»), με έδρα στο FÜRTH, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, κοινοποίησε στις 29 Μαρτίου 1977 στην Επιτροπή μια σύμβαση αποκλειστικής διανομής για την πώληση στην κοινή αγορά των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας που κατασκευάζει, η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Απριλίου 1977.

Η GRUNDIG πωλεί συσκευές τηλεόρασης, βίντεο και στερεοφωνικά συγκροτήματα καθώς και τα εξαρτήματά τους, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μέσω ειδικών εμπόρων χονδρικής και λιανικής πώλησης, στα άλλα δε κράτη μέλη μέσω εμπόρων αποκλειστικής προμήθειας, από τους οποίους ορισμένοι αποτελούν θυγατρικές εταιρείες της GRUNDIG, οι οποίοι με τη σειρά τους προμηθεύουν ειδικούς έμπορους χονδρικής ή λιανικής πώλησης. Συνολικά, 28.000 έμποροι ανήκουν στο δίκτυο διανομής της GRUNDIG στην Κοινότητα. Η GRUNDIG δεν επιβάλλει συστάσεις τιμών για την πώληση των προϊόντων της.

Η GRUNDIG, με κύκλο εργασιών 2,8 δισεκατομμυρίων DM κατά το οικονομικό έτος 1983/84, ανήκει στους σημαντικότερους κατασκευαστές ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας στην Ευρώπη. Τα μερίδια της στην αγορά όσον αφορά τα κυριότερα προϊόνια της δηλαδή έγχρωμες τηλεοράσεις και βίντεο, ανέρχονται στην κοινή αγορά σε 10,6 % και 6,0 % αντίστοιχα. Σε ορισμενα κράτη μέλη, η GRUNDIG κατέχει υψηλότερα μερίδια αγοράς. Στις έγχρωμες τηλεοράσεις, τα με δίδια τυς ανέρχουται σε 19,5 % στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, σε 12,4 % στην Ιταλία και σε 9,6 % στη Γαλλία. Στον τομέα των βίντεο, τα ποσοστά αυτά ανέρχονται στα ίδια κράτη μέλη σε 16,5 %, 5,5 % και 3,3 % αυτίστοιχα.

Η διαχείριση της GRUNDIG ανήκει από την 1η Απριλίου 1984 στην επιχείρηση PHILIPS-GLOEILAMPENFABRIEKEN (εφεξής «PHILIPS»), EINDHOVEN, Ολλανδία, η οποία ήδη από το 1979 κατείχε μερίδιο 24,5 % στην GRUNDIG.

B. Το σύστημα διανομής της GRUNDIG

Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής που συνάφθηκε από την GRUNDIG και άρχισε να ισχύει την 1η Απριλίου 1977, η οποία κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 29 Μαρτίου 1977, ανταποκρινόταν, από άποψη περιεχομένου, στις αρχές τις οποίες καθόρισε η Επιτροπή στην απόφασή της 76/159/ΕΟΚ, όσον αφορά τα συστήματα διανομής της επιχείρησης

(1) ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62.
(2) ΕΕ αριθ. C 276 της 16. 10. 1984, σ. 2.

SABA (1). Στο πλαίσιο της εν μέρει μεταβολής της διοικητικής πρακτικής της Επιτροπής έναντι των επιλεκτικών συστημάτων διανομής στον τομέα των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, όπως περιγράφεται στη δεύτερη απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το σύστημα διανομής της επιχείρησης SABA απόφαση 83/672/ΕΟΚ, που καλείται εφεξής «SABA II» (2), προσάρμοσε και η GRUNDIG τις συμβάσεις της αποκλειστικής διανομής στις νέες απαιτήσεις.

Η πώληση των προϊόντων GRUNDIG στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ρυθμίζεται σήμερα από:

— την GRUNDIG-ΕΟΚ-σύμβαση αποκλειστικής διανομής για το χονδρικό εμπόριο, και

— την GRUNDIG-ΕΟΚ-σύμβαση αποκλειστικής διανομής για το λιανικό εμπόριο.

Οι συμβάσεις αυτές προβλέπουν τα εξής:

1. α) Σύμφωνα με την «GRUNDIG-ΕΟΚ-σύμβαση αποκλειστικής διανομής για το χονδρικό εμπόριο», η GRUNDIG αναγνωρίζει ως ειδικούς χονδρέμπορους της GRUNDIG όλους τους χονδρέμπορους, οι οποίοι, μεταξύ άλλων:

— ασκούν χονδρικό εμπόριο, που αφορά ειδικά την πώληση ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας ή διατηρούν ένα ειδικό τμήμα μόνο για την πώληση των ειδών αυτών, το οποίο είναι ανάλογο προς την επιχείρηση ενός ειδικευμένου χονδρέμπορου, και οι οποίοι

— απασχολούν τεχνικά εκπαιδευμένο προσωπικό και διατηρούν ειδικευμένη εξωτερική υπηρεσία για την παροχή συμβουλών στους πελάτες, και οι οποίοι

— πληρούν τις οργανωτικές και περιουσιακές προϋποθέσεις για την εκτέλεση στα δυνατά πλαίσια του συνολικού προγράμματος της GRUNDIG και, την αποθήκευση και για την εξασφάλιση της εμπρόθεσμης προμήθειας των αγοραστών τους, και οι οποίοι

— έχουν υπογράψει τη σύμβαση αποκλειστικής πώλησης της GRUNDIG.

Στην περίπτωση που η GRUNDIG δεν αποφασίσει εντός τεσσάρων εβδομάδων σχετικά με μια αίτηση αναγνώρισης, ο συγκεκριμένος έμπορος αναγνωρίζεται ως ειδικός χονδρέμπορος της GRUNDIG. Η GRUNDIG είναι υποχρεωμένη να υπογράψει με το συγκεκριμένο έμπορο μια σύμβαση αποκλειστικής διανομής και να τον συμπεριλάβει στον κατάλογο των ειδικών εμπόρων της GRUNDIG·

β) οι ειδικοί χονδρέμποροι της GRUNDIG, μεταξύ άλλων, είναι υποχρεωμένοι:

— να προμηθεύουν εντός της κοινής αγοράς μόνο εκείνους τους μεταπωλητές οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι ως έμποροι της GRUNDIG και να επιβεβαιώνουν πριν από κάθε προμήθεια το αν οι μεταπωλητές έχουν άδεια για την πώληση των προϊόντων GRUNDIG, υποβάλλοντας ερώτηση στο διαχειριστή που έχει ορίσει η GRUNDIG,

— να πωλούν προϊόντα GRUNDIG μόνο σε τελικούς καταναλωτές που διαθέτουν βιοτεχνική επιχείρηση και προμηθεύονται τα προϊόντα για επαγγελματικούς σκοπούς και να θεμελιώνουν τη χρήση αυτή, κατά τρόπο που μπορεί να επαληθευτεί, με την υπογραφή ενός πρόσθετου εγγράφου,

— με σκοπό τον ανελλιπή αριθμητικό έλεγχο, να τηρούν λογιστικά βιβλία σχετικά με την πώληση κάθε προϊόντος GRUNDIG και να διατηρούν τα στοιχεία αυτά τουλάχιστον για τρία έτη,

— να υποστηρίζουν την GRUNDIG κατά την τήρηση της συμβάσεως αποκλειστικής διανομής και κατά τη δίωξη παραβάσεων κατά του συστήματος αποκλειστικής διανομής.

γ) οι ειδικοί χονδρέμποροι GRUNDIG έχουν το δικαίωμα να διορίζουν ως ειδικούς λιανοπωλητές της GRUNDIG εκείνους τους ειδικούς εμπόρους που πληρούν τα στοιχεία ειδίκευσης της GRUNDIG-ΕΟΚ-Σύμβασης αποκλειστικής πώλησης·

δ) οι ειδικοί χονδρέμποροι GRUNDIG έχουν το δικαίωμα να προμηθεύουν στην κοινή αγορά όλους τους αναγνωρισμένους εμπόρους της GRUNDIG και να προμηθεύονται από αυτούς, καθώς επίσης και να διαμορφώνουν ελεύθερα τις τιμές μεταπώλησης·

ε) Η GRUNDIG αναλαμβάνει την υποχρέωση, μεταξύ άλλων, να εξασφαλίζει τη σωστή εφαρμογή της σύμβασης αποκλειστικής πώλησης GRUNDIG-ΕΟΚ και να αναθέτει την τήρηση του συνολικού καταλόγου όλων των αναγνωρισμένων εμπόρων της GRUNDIG, στην εκάστοτε νέα του μορφή, σ'ένα διαχειριστή, ο οποίος έχει το καθήκον να απαντά στα ερωτήματα σχετικά με τη συμμετοχή μεταπωλητών στο σύστημα διανομής της GRUNDIG·

στ) στην περίπτωση κατά την οποία ένας ειδικός χονδρέμπορος GRUNDIG δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τα κριτήρια αναγνώρισης, η GRUNDIG έχει το δικαίωμα να προβεί σε καταγγελία χωρίς να τηρήσει προθεσμία, αλλά αιτιολογώντας εγγράφως την απόφασή της αυτή. Στην περίπτωση που ο ειδικός χονδρέμπορος παραβαίνει τις διατάξεις της σύμβασης αποκλειστικής πώλησης κατά τρόπο που να θέτει σε κίνδυνο το σύστημα διανομής GRUNDIG-ΕΟΚ, η GRUNDIG έχει δικαίωμα να αποφασίσει τη διακοπή των προμηθείων από τον χονδρέμπορο για ορισμένη προθεσμία ή, σε περίπτωση κατ' επανάληψη παράβασης των διατάξεων της σύμβασης, χωρίς να ορίσει προθεσμία και ταυτόχρονα να προβεί σε καταγγελία χωρίς να τηρήσει προθεσμία. Σε περίπτωση παράβασης των εθνικών κανόνων ανταγωνισμού, η GRUNDIG έχει το δικαίωμα να επιβάλει κυρώσεις μόνο όταν η παράβαση δεν αμφισβητείται ή έχει διαπιστωθεί δικαστικά. Η GRUNDIG έχει το δικαίωμα τακτικής καταγγελίας μόνο όταν παραιτηθεί από το σύστημα διανομής GRUNDIG-ΕΟΚ.

2. α) Σύμφωνα με την GRUNDIG-ΕΟΚ-σύμβαση αποκλειστικής πώλησης για το λιανικό εμπόριο, ένας έμπορος λιανικής πώλησης οφείλει να πληρεί, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα ποιοτικά κριτήρια, για'να μπορεί να ονομασθεί ειδικός έμπορος λιανικού εμπορίου της GRUNDIG. Οφείλει:

— να διατηρεί ειδικό κατάστημα λιανικού εμπορίου να είναι εξειδικευμένο στην πώληση ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, ή

— να διαθέτει είδικό τμήμα εξειδικευμένο στην πώληση ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, το οποίο να μπορεί να συγκριθεί με την επιχείρηση

(1) ΕΕ αριθ. L 28, της 3. 2. 1976, σ. 19.
(2) ΕΕ αριθ. L 376 της 31. 12. 1983, σ. 41.

ενός ειδικού καταστήματος ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας,

— να παρουσιάζει και να εκθέτει κατ' αντιπροσωπευτικό τρόπο προϊόντα της GRUNDIG σε χώρους που ανταποκρίνονται στο κύρος των προϊόντων GRUNDIG. Τα ειδικά αυτά τμήματα πρέπει να βρίσκονται χωριστά από τα υπόλοιπα τμήματα,

— να απασχολεί τεχνικά εκπαιδευμένο προσωπικό πωλήσεων για την παροχή συμβουλών στους πελάτες,

— να παρουσιάζει όσο το δυνατό πληρέστερα το πρόγραμμα πώλησης της GRUNDIG, ανάλογα με το μέγεθος του ειδικού καταστήματος ή του ειδικού τμήματος,

— να διατηρεί αποθήκη με προϊόντα GRUNDIG, η οποία να δίνει μια αντιπροσωπευτική εικόνα του εκάστοτε προγράμματος πώλησης της GRUNDIG, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, τη σημασία της σε τοπικό επίπεδο και τις δυνατότητές της πώλησης, και να ικανοποιεί χωρίς καθυστέρηση τις παραγγελίες πελατών για προϊόντα GRUNDIG που δεν διαθέτει στην αποθήκη,

— να εξασφαλίζει την έγκαιρη και σωστή εξυπηρέτηση των πελατών, είτε στο συνεργείο του είτε σε κάποιο συνεργείο με το οποίο συνδέεται βάσει μόνιμης συμβατικής σχέσης,

— να έχει υπογράψει την GRUNDIG-EOK-σύμβαση αποκλειστικής πώλησης για το λιανικό εμπόριο·

απαγορεύεται στον έμπορο λιανικής πώλησης να δημιουργεί αμφιβολίες, με διαφήμιση και πολιτική πωλήσεων, ως προς την αποκλειστική του ιδιότητα ως εμπόρου λιανικής πώλησης. Απαγορεύεται, εξάλλου στον έμπορο λιανικής πώλησης, σε συνάρτηση με τη διανομή των προϊόντων GRUNDIG, να παρακινεί κατά παράπλανητικό τρόπο με ανακοινώσεις και διαφημιστικές αγγελίες σε πωλήσεις με τιμές παραλαβής, ή «τιμές αυτοεξυπηρέτησης», ή να πωλεί τα προϊόντα GRUNDIG με «αποστολές ταχυδρομικώς»·

β) η GRUNDIG οφείλει να αναγνωρίσει ως ειδικούς εμπόρους λιανικής πώλησης της GRUNDIG όλους εκείνους οι οποίοι πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Οι ειδικοί χονδρέμποροι GRUNDIG είναι επίσης εξουσιοδοτημένοι να ορίζουν τους ειδικούς εμπόρους λιανικής πώλησης που θα ασχοληθούν με την διανομή των προϊόντων GRUNDIG. Στην περίπτωση που υποβάλλεται στην GRUNDIG αίτηση για αναγνώριση, ο συγκεκριμένος έμπορος θεωρείται ως ειδικός έμπορος λιανικής πώλησης της GRUNDIG, εφόσον δεν ληφθεί απόφαση για την αίτηση αυτή εντός τεσσάρων εβδομάδων. Η GRUNDIG έχει, σ' αυτή την περίπτωση, την υποχρέωση να υπογράψει αμέσως τη σύμβαση αποκλειστικής πώλησης με τον έμπορο λιανικής πώλησης και να τον συμπεριλάβει στον κατάλογο των εμπόρων λιανικής πώλησης της GRUNDIG.

Ενόψει του γεγονότος ότι η αποκλειστική πώληση ισχύει για το σύνολο της κοινής αγοράς, η GRUNDIG επιφύλαξε το δικαίωμα να παραβλέπει ορισμένες προδιαγραφές ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στις χώρες πωλήσεως. Αυτό όμως δεν ισχύει, όσον αφορά τις αξιώσεις να διαθέτει ο έμπορος την ιδιότητα να εκμεταλλεύεται κατάστημα ειδικού εμπορίου, να διαθέτει αντιπροσωπευτική έκθεση των προϊόντων GRUNDIG, να απασχολεί ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό πώλησης και να παρέχει εγγύηση και υπηρεσίες στους πελάτες μετά την πώληση·

γ) οι ειδικοί έμποροι λιανικής πώλησης της GRUNDIG υποχρεούνται, μεταξύ άλλων:

— να προμηθεύουν με προϊόντα GRUNDIG εντός της κοινής αγοράς μόνο εκείνους τους μεταπωλητές οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι ως ειδικοί έμποροι της GRUNDIG και, πριν από κάθε προμήθεια, να επιβεβαιώνουν ενδεχόμενα το γεγονός αυτό υποβάλλοντας ερώτηση στο διαχειριστή,

— να τηρούν λογιστικά βιβλία σχετικά με την πώληση κάθε προϊόντος GRUNDIG, για να είναι δυνατός ο αριθμητικός έλεγχος, να διατηρούν τα στοιχεία αυτά τουλάχιστον για τρία έτη και να ενημερώνουν την GRUNDIG στην περίπτωση που φαίνεται αναγκαίος ο έλεγχος του τρόπου πωλήσεως για τεχνικούς λόγους ή λόγω βάσιμης υποψίας για παράβαση της σύμβασης αποκλειστικής πώλησης ΕΟΚ.

Η σύμβαση αποκλειστικής πώλησης GRUNDIG-ΕΟΚ αναφέρει ρητά το δικαίωμα των ειδικών εμπόρων λιανικού εμπορίου της GRUNDIG να προμηθεύουν στην κοινή αγορά όλους τους αναγνωρισμένους εμπόρους της GRUNDIG και να προμηθεύονται από αυτούς, καθώς επίσης και να διαμορφώνουν ελεύθερα τις τιμές μεταπώλησης·

δ) όσον αφορά την υποχρέωση της GRUNDIG να εξασφαλίζει τη σωστή λειτουργία του συστήματος διανομής και να διορίσει ένα διαχειριστή, καθώς και όσον αφορά τις προϋποθέσεις της τακτικής και έκτακτης καταγγελίας, ισχύουν ανάλογα οι διατάξεις οι σχετικές με τους ειδικούς χονδρέμπορους (βλέπε Ι Β 1 ε) και στ)).

Γ. Η διάδοση επιλεκτικών συστημάτων διανομής για τις ηλεκτρονικές συσκευές ψυχαγωγίας

Τα επιλεκτικά συστήματα διανομής, όσον αφορά τις ηλεκτρονικές συσκευές ψυχαγωγίας, έχουν διαδοθεί κατά διαφορετικό τρόπο στα επί μέρους κράτη μέλη της Κοινότητας. Ιδιαίτερα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αποτελούν ένα παραδοσιακό, συχνά χρησιμοποιούμενο, μέσο διανομής. Στα άλλα κράτη μέλη η διάδοσή τους είναι σαφώς πιο περιορισμένη. Σε όλα τα κράτη μέλη όμως, υπάρχουν πολυάριθμοι κατασκευαστές, οι οποίοι πωλούν τα προϊόντα τους χωρίς ρήτρες διανομής.

Με τον τρόπο αυτό πραγματοποιείται το σημαντικότερο τμήμα του κύκλου εργασιών με τις πωλήσεις του συγκεκριμένου προϊόντος. Ακόμα όμως και τα συστήματα διανομής εκείνων των κατασκευαστών, οι οποίοι εξαρτούν την αποδοχή στο δίκτυο διανομής τους από την πλήρωση ορισμένων κριτηρίων, παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Τα περισσότερα από τα συστήματα διανομής που κοινοποιούνται στην Επιτροπή έχουν αποκλειστικά εθνικό χαρακτήρα και δεν καλύπτουν στο σύνολο της Κοινότητας. Ορισμένες συμβάσεις διανομής περιέχουν μόνο μια απλή ρήτρα ειδικού εμπορίου, η οποία δεν εμπίπτει στο άρθρο 85 παράγραφος 1. Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι περισσότεροι από τους κατασκευαστές που επιβάλλουν ρήτρα διανομής δεν προσφέρουν εκτεταμένη ποικιλία σε ηλεκτρονικές συσκευές ψυχαγωγίας, αλλά περιορίζονται μόνο σε μεμονω-

μένες τμηματικές αγορές. Συνολικά, ο αριθμός των επιλεκτικών συστημάτων διανομής που έχουν ανακοινωθεί στην Επιτροπή από την έκδοση της απόφασης στην υπόθεση 26/76 («METRO») (1), που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 25 Οκτωβρίου 1977, δεν έχει αυξηθεί.

Δ. Παρατηρήσεις τρίτων

Μετά τη δημοσίευση του ουσιώδους περιεχομένου των συμβάσεων που κοινοποιήθηκαν, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή τέσσερις γνώμες εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων. Στις γνώμες αυτές υποστηρίχθηκε ιδιαίτερα ότι το σύστημα διανομής της GRUNDIG καταλήγει, όπως και τα παρόμοια συστήματα διανομής άλλων κατασκευαστών, στον πραγματικό αποκλεισμό του μη ειδικού εμπόρου και στον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ των εμπόρων GRUNDIG, ιδίως στον τομέα των τιμών και, πέραν τούτου, στην ακαμψία της διάρθρωσης των τιμών στο εμπόριο. Εκφράσθηκαν αμφιβολίες σχετικά με το γεγονός ότι οι αναγνωρισμένοι ειδικοί έμποροι παρέχουν πράγματι τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών και εξυπηρέτησης μετά την πώληση που απαιτούνται από τη ρήτρα διανομής. Ανεξάρτητα από αυτό, δεδομένου ότι στο εν τω μεταξύ έχουν περιορισθεί σημαντικά οι περιπτώσεις επιδιόρθωσης των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, η παροχή υπηρεσιών στους πελάτες μετά την πώληση δεν αποτελεί πλέον απαραίτητο στοιχείο για την ορθή διανομή. Σε μια από τις γνώμες που εκφράσθηκαν, το κριτήριο που χρησιμοποιείται για την αναγνώριση των εμπόρων λιανικής πώλησης βάσει του οποίου απαιτείται η διευθέτηση χώρων πώλησης και η αντιπροσωπευτική έκθεση των προϊόντων GRUNDIG, χαρακτηρίσθηκε σαν ιδιαίτερα ασαφές.

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Α. Άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ

1. Οι συμβάσεις με χονδρέμπορους και εμπόρους λιανικής πώλησης, που αποτελούν το σύστημα διανομής της GRUNDIG και ρυθμίζουν την πώληση των προϊόντων GRUNDIG μέσα στην κοινή αγορά, συνιστούν ουσιαστικά απλές ποιότητες δεσμεύσεις οι οποίες, σαν τέτοιες, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1. Περιλαμβάνουν μόνο μερικές ρήτρες, που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά και δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, και ως εκ τούτου μπορούν να τύχουν απαλλαγής βάσει του άρθρου 85 παράγραφος 3.

2. Στο μέτρο που οι συμβάσεις αποκλειστικής διανομής GRUNDIG-ΕΟΚ προβλέπουν μόνον επαγγελματικά κριτήρια για την αποδοχή στο δίκτυο διανομής, τα οποία δεν συνεπάγονται διακριτική μεταχείριση, ρυθμίζουν τη διαδικασία αναγνώρισης και περιλαμβάνουν μη αυτοτελείς υποχρεώσεις ελέγχου, εξακολουθούν να μην επίπτουν στο πεδίο απαγόρευσης του άρθρου 85 παράγραφος 1. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις ακόλουθες διατάξεις της σύμβασης:

   α) Οι αξιώσεις για την επαγγελματική ειδίκευση των εμπόρων GRUNDIG, τις ειδικές γνώσεις του προσωπικού πώλησης της GRUNDIG, την παροχή υπηρεσιών στους πελάτες μετά την πώληση και τη διευθέτηση κατάλληλων χώρων πώλησης δεν υπερβαίνουν το μέτρο που είναι απαραίτητο για να ικανοποιηθούν οι ποιοτικές αξιώσεις ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής για τα υψηλής τεχνολογίας προϊόντα της βιομηχανίας ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας. Ο υψηλός βαθμός καινοτομίας που χαρακτηρίζει αυτόν το βιομηχανικό κλάδο δεν οδηγεί μόνο στη συνεχή ανάπτυξη τελείως νέων προϊόντων αλλά επίσης στη σταθερή διεύρυνση των δυνατοτήτων χρήσης των παραδοσιακών συσκευών. Διαφαίνεται εξάλλου μια αυξανόμενη προσέγγιση μεταξύ του τομέα των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας και του τομέα παροχής και επεξεργασίας στοιχείων, με αποτέλεσμα, για παράδειγμα, να χρησιμοποιούνται οι τηλεοράσεις, πέραν της μέχρι τώρα παραδοσιακής χρήσης τους, σαν οικιακά τερματικά για τη σύνδεση πολυαρίθμων περιφερειακών συσκευών. Οι ειδικές αξιώσεις, όσον αφορά την ικανότητα των εμπόρων να παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες μετά την πώληση, εξακολουθούν λοιπόν να είναι απαραίτητες. Η περιορισμένη ανάγκη επιδιόρθωσης των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας δεν φαίνεται να επηρεάζει σε τίποτα την αναγκαιότητα αυτή. Πέρα από το γεγονός ότι οι υπηρεσίες εγγύησης και επιδιόρθωσης αποτελούν μόνο ένα μερικό τομέα της εκτεταμένης προσφοράς υπηρεσιών του ειδικού εμπόρου, πρέπει να ληφθεί πρόνοια και για τη σωστή διόρθωση ελαττωμάτων – ακόμα και αν αυτό συμβαίνει σπάνια·

   β) πρέπει επίσης να θεωρηθεί απαραίτητη η υποχρέωση του εμπόρου να παρουσιάζει τα προϊόντα GRUNDIG σε κατάλληλους χώρους πώλησης και να τα εκθέτει με αντιπροσωπευτικό τρόπο. Η GRUNDIG έχει έννομο συμφέρον να εξασφαλίζει ότι τα υψηλής αξίας προϊόντα της παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους. Η περιγραφή αυτής υποχρέωσης πρέπει κατ' ανάγκη να έχει γενικό χαρακτήρα, που να αφήνει ορισμένα περιθώρια εκτίμησης. Ο κίνδυνος καταχρηστικής εφαρμογής αυτού του κριτηρίου από τη GRUNDIG είναι, ως εκ τούτου, περιορισμένος, επειδή, αφ' ενός οι ειδικοί χονδρέμποροι είναι επίσης εξουσιοδοτημένοι να αναγνωρίσαν τους έμπορους λιανικής πώλησης αυτόν τον τρόπο να ελέγχουν το συγκεκριμένο κριτήριο αναγνώρισης και αφ' ετέρου, οι συγκεκριμένοι έμποροι λιανικής πώλησης έχουν τη δυνατότητα να ελέγξουν δικαστικά τη άρνηση της GRUNDIG να παρέχει την αναγνώριση της·

   γ) η απαγόρευση να γίνεται διαφήμιση για προϊόντα GRUNDIG με «τιμές παραλαβής» ή «τιμές αυτοεξυπηρέτησης» διακαιολογείται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με τη σύμβαση διανομής της GRUNDIG, όλοι οι έμποροι είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και εξυπηρέτησης των πελατών μετά την πώληση. Αυτό έχει σαν συνέπεια ότι δεν επιτρέπεται στους εμπόρους να ασκούν επιχειρηματική πολιτική που να μην περιλαμβάνει, καταρχήν τις υπηρεσίες αυτές. Όταν όμως ένας έμπορος διαφημίζει ή προσφέρει προϊόντα GRUNDIG σε «τιμές παραλαβής», τότε παρέχει από την πλευρά του στους τελικούς καταναλωτές την έντύπωση ότι δεν συμπεριλαμβάνονται οι προαναφερόμενες υπηρεσίες μετά την πώληση. Ο συμβατικός αποκλεισμός μιας τέτοιας επιχειρηματικής πολιτικής καλύπτεται, ως εκ τούτου, μέσω των ποιοτικών κριτηρίων αναγνώρισης. Από την άλλη πλευρά, δεν υφίσταται ο κίνδυνος γενικής απόκλισης από την επιχειρηματική πολιτική που προβλέπει την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών μετά την πώληση,

(1) Συλλογή ΔΕΚ 1977, σ. 1875 επ.

όταν ο έμπορος δεν παρέχει ορισμένες υπηρεσίες μετά την πώληση κατά ρητή βούληση του πελάτη. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο έμπορος δεν εμποδίζεται από τη σύμβαση διανομής της GRUNDIG να παρέχει στον πελάτη ορισμένη έκπτωση για τις δαπάνες τις οποίες απέφυγε με τον τρόπο αυτό.

Η απαγόρευση πώλησης των προϊόντων GRUNDIG με «αποστολές ταχυδρομικώς» καλύπτεται επίσης από την υποχρέωση παροχής κατατοπιστικών πληροφοριών στον πελάτη και παρουσίασης του προϊόντος. Αυτό όμως δεν αποκλείει, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, την αποστολή συσκευών εφόσον το επιθυμεί ο πελάτης·

δ) με την καθιέρωση ποιοτικών αξιώσεων, η GRUNDIG επιδιώκει νόμιμα να εξασφαλίσει ότι τα προϊόντα της πωλούνται από μεταπωλητές που διαθέταν επαρκή επαγγελματικά προσόντα. Ο έλεγχος των εμπόρων πριν – και αν χρειαστεί και μετά – την αναγνώριση πρέπει να εξασφαλίζει ότι όλοι οι έμποροι ανταποκρίνονται πράγματι στις αξιώσεις αυτές. Δεδομένου του μεγάλου αριθμού των εμπόρων που ανήκουν στο δίκτυο διανομής της GRUNDIG, είναι πολύ πιθανόν ότι, σε επί μέρους περιπτώσεις, ορισμένοι έμποροι δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του στο μέτρο που απαιτείται. Η δυνατότητα αυτή όμως δεν πρέπει να στερεί την GRUNDIG από το δικαίωμά της να συνεχίζει να εφαρμόζει σύστημα διανομής στηριγμένο σε ποιοτικές αξιώσεις·

ε) οι υποχρεώσεις ελέγχου που ανατίθενται στον αναγνωρισμένο έμπορο στην περίπτωση πώλησης σε μεταπωλητές και η υποχρέωση που ανατίθεται στους χονδρέμπορους να υποστηρίζουν την GRUNDIG κατά την τήρηση της δέσμευσης διανομής, δεν παρουσιάζουν αυτόνομο περιοριστικό του ανταγωνισμού χαρακτήρα. Το δικαίωμα άσκησης αριθμητικού ελέγχου από την GRUNDIG περιορίζεται ρητά σε θεμελιωμένες περιπτώσεις παράβασης της σύμβασης από τον συγκεκριμένο έμπορο GRUNDIG ή έναν τρίτο. Η εξακρίβωση του κατά πόσο ο έμπορος που πρέπει να εφοδιασθεί είναι (ακόμα) καταχωρημένος στον κατάλογο των αναγνωρισμένων εμπόρων GRUNDIG μπορεί να γίνει με την υποβολή σχετικής ερώτησης στην GRUNDIG ή στο διαχειριστή που έχει η ίδια ορίσει. Ως εκ τούτου, μπορεί να αποκλεισθεί η δυνατότητα της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό εφαρμογής αυτών των ρητρών·

στ) η απαγόρευση που ισχύει για τους χονδρέμπορους όσον αφορά την προμήθεια ιδιωτών τελικών καταναλωτών δεν εμπίπτει στο άρθρο 85 παράγραφος 1, επειδή αποσκοπεί στην εξασφάλιση του διαχωρισμού των καθηκόντων μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου και στην παρεμπόδιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού (βλέπε απόφαση METRO» αιτιολογικό αριθ. 28)·

ζ) εξάλλου, οι διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία αναγνώρισης και αποκλεισμού των εμπόρων δεν είναι σε θέση να δημιουργήσουν αισθητούς περιορισμούς στον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι η GRUNDIG έλαβε υπόψη της τις θεμελιώδεις αρχές που καθόρισε η Επιτροπή στην απόφαση της SABA II (σημείο II A 6 β) και γ)) και συγκεκριμένα:

αα) η GRUNDIG αποφασίζει σχετικά με κάθε αίτηση αναγνωρίσης εντός τεσσάρων εβδομάδων,

ββ) οι εγκεκριμένοι χονδρέμποροι είναι επιπλέον εξουσιοδοτημένοι να ορίζουν τους κατάλληλους εμπόρους λιανικής ως ειδικούς εμπόρους λιανικής πώλησης GRUNDIG,

γγ) προβλέπεται τακτική καταγγελία μόνο για το σύνολο του συστήματος αποκλειστικής διανομής,

δδ) καταγγελία για σημαντικό λόγο ή/και διακοπή των προμηθειών είναι δυνατόν να λάβουν χώρα μόνο στην περίπτωση παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού, όταν η σχετική κατηγορία δεν αμφισβητείται από την έμπορο ή επιβεβαιώνεται δικαστικά.

3. Οι συμβάσεις αποκλειστικής διανομής πρέπει, εντούτοις, να λαμβάνονται υπόψη με διαφορετικό τρόπο όταν περιέχουν δεσμεύσεις για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και κριτήρια αναγνώρισης που υπερβαίνουν τα όρια που αναφέρονται ανωτέρω. Εμπίπτουν τότε στις διατάξεις που άρθρου 85 παράγραφος 1, ενδέχεται όμως, κατά περίπτωση, να τυγχάνουν απαλλαγής σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3.

Από τις συμβάσεις αποκλειστικής διανομής ΕΟΚ – GRUNDIG για το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο προκύπτει ότι η GRUNDIG αναλαμβάνει τη δέσμευση να μην προμηθεύει εμπόρους που δεν ανήκουν στο σύστημα διανομής. Στους «εμπόρους – GRUNDIG» απαγορεύεται αντίστοιχα να προμηθεύουν εμπόρους που δεν είναι αναγνωρισμένοι από τη GRUNDIG ή έναν αναγνωρισμένο χονδρέμπορο. Οι υποχρεώσεις αυτές συνιστούν στη συγκεκριμένη περίπτωση περιορισμούς του ανταγωνισμού, επειδή η πρόσβαση στο σύστημα διανομής της GRUNDIG είναι εφικτή αποκλειστικά και μόνο στους εμπόρους εκείνους, οι οποίοι πληρούν όχι μόνον ορισμένες γενικές επαγγελματικές προϋποθέσεις αλλά είναι περαιτέρω διατεθειμένοι να εφαρμόζουν ιδιαίτερα μέτρα για την προώθηση των πωλήσεων και να παρέχουν ιδιαίτερες υπηρεσίες πώλησης.

Οι ειδικοί έμποροι λιανικής πώλησης της GRUNDIG πρέπει να εκθέτουν το πρόγραμμα πωλήσεων της GRUNDIG κατά τρόπο πλήρη που να αναλογεί στο μέγεθος του ειδικού καταστήματος ή του ειδικού τμήματος και να αποθηκεύουν μια αντιπροσωπευτική επιλογή του εκάστοτε προγράμματος πωλήσεων της GRUNDIG.

Ο ειδικοί χονδρέμποροι GRUNDIG πρέπει να είναι έτσι οργανωμένοι και διαρθρωμένοι ώστε να παρουσιάζουν και να αποθηκεύουν, στο μέτρο του δυνατού, το συνολικό πρόγραμμα πωλήσεων της GRUNDIG.

Οι υποχρεώσεις αυτές υπερβαίνουν το μέτρο που απαιτείται για την εξασφάλιση σωστής διανομής και συνιστούν περιορισμούς του ανταγωνισμού, επειδή καταλήγουν σε περιορισμούς της αυτόνομης επιχειρηματικής πολιτικής των εγκεκριμένων εμπόρων.

4. Το σύστημα διανομής GRUNDIG – ΕΟΚ για το σύνολο της κοινής αγοράς, που περιλαμβάνει τους προαναφερόμενους περιορισμούς του ανταγωνισμού, είναι από τη φύση του σε θέση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Δεν υπάρχει καμμιά αμφιβολία όσον αφορά τη σημασία των συνεπειών που έχει το γεγονός αυτό ενόψει των τμημάτων αγοράς που κατέχει η GRUNDIG στα επί μέρους κράτη μέλη.

Β. Άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ

Οι συμβάσεις που συνθέτουν το σύστημα αποκλειστικής διανομής GRUNDIG-ΕΟΚ πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 85 παράγραφος 3.

1. Οι υποχρεώσεις προώθησης των πωλήσεων που ανατίθενται στους χονδρέμπορους και στους έμπορους λιανικής πώλησης συντελούν, μαζί με τα κριτήρια ειδικού εμπορίου στη βελτίωση της διανομής των συγκεκριμένων προϊόντων, επειδή εξασφαλίζουν ότι οι συσκευές GRUNDIG διανέμονται μόνον από εμπόρους, οι οποίοι κατατοπίζουν ανάλογα τους πελάτες και παρέχουν μετά την πώληση τις απαραίτητες υπηρεσίες για την εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση των συσκευών και αναλαμβάνουν να προωθούν τις πωλήσεις αυτού του κατασκευαστή. Η GRUNDIG μπορεί, ως εκ τούτου, να στηρίζεται σε δίκτυο ειδικά εκπαιδευμένων εμπόρων, οι οποίοι εξασφαλίζουν ότι το πρόγραμμα πωλήσεων της παρουσιάζεται σε ικανοποιητική έκταση στον καταναλωτή και ότι διατηρούνται επαρκή αποθέματα την προϊόντων της. Η κατάσταση αυτή επιτρέπει την ορθολογιστική και αποτελεσματική πώληση των προϊόντων GRUNDIG. Κατά τον τρόπο αυτόν προωθείται ο ανταγωνισμός μεταξύ της GRUNDIG και των άλλων επιχειρήσεων, χωρίς να μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των εμπόρων της GRUNDIG.

2. Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν, και ιδιαίτερα η εξασφάλιση αποτελεσματικής παροχής υπηρεσιών μετά την πώληση, η εκτεταμένη προσφορά προϊόντων των χονδρεμπόρων και των εμπόρων λιανικής πώλησης και η βελτιωμένη ικανότητα προμήθειας αποβαίνουν άμεσα προς όφελος των καταναλωτών.

   Οι έμποροι της GRUNDIG είναι σε θέση, λόγω της επαγγελματικής εξειδίκευσής τους, να ενημερώνουν τους καταναλωτές τόσο σε σχέση με την εν γένει τεχνική εξέλιξη στον τομέα των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας και να τους εξηγούν ιδιαίτερα τη λειτουργία νέων προϊόντων και το διευρυμένο πεδίο χρήσης των παραδοσιακών συσκευών, όσο και σε σχέση με τις ιδιαίτερες διαφορές των διαφόρων προϊόντων. Τα διαφημιστικά φυλλάδια του κατασκευαστή και τα διάφορα άρθρα των ειδικών περιοδικών μπορούν μόνον υπό όρους να αντικαταστήσουν τη σχέση μεταξύ πελάτη και ειδικού εμπόρου και αυτό είναι εφικτό μόνο για ένα πολύ περιορισμένο, τεχνικά κατατοπισμένο, τμήμα της πελατείας. Πέραν τούτου, ο έμπορος της GRUNDIG παρέχει στον καταναλωτή μια εκτεταμένη εποπτεία τουλάχιστον όσον αφορά το σημαντικότερο τμήμα της ποικιλίας των ειδών GRUNDIG, καθώς και τη δυνατότητα να προμηθευτεί μια συσκευή GRUNDIG αμέσως ή το συντομότερο δυνατόν. Τέλος, ο καταναλωτής μπορεί να είναι σίγουρος, σε περίπτωση αγοράς, ότι ο έμπορος θα τον κατατοπίσει με επαγγελματικό τρόπο σχετικά με τη λειτουργία της εκάστοτε συσκευής και ότι θα την εγκαταστήσει, εφόσον είναι απαραίτητο, και θα τη θέσει σε λειτουργία στην κατοικία του καθώς επίσης ότι θα του παρέχει, κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη της εγγύησης, τις απαραίτητες υπηρεσίες επιδιόρθωσης και εξυπηρέτησης μετά την πώληση.

   Τα πλεονεκτήματα αυτά αποβαίνουν προς όφελος των καταναλωτών, χωρίς αυτό να συνεπάγεται αισθητά υψηλότερο επίπεδο τιμών, δεδομένου ότι ο ανταγωνισμός των τιμών στον τομέα αυτό παραμένει, ακόμα και μεταξύ ειδικών εμπόρων, συνεχώς έντονος (βλέπε κατωτέρω σημείο 4).

3. Οι υποχρεώσεις που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, οι οποίες ενδεχόμενα περιλαμβάνονται στο σύστημα διανομής της GRUNDIG, είναι απαραίτητες για την επίτευξη των προαναφερόμενων πλεονεκτημάτων. Αυτό ισχύει τόσο για την απαγόρευση να προμηθεύονται προϊόντα GRUNDIG μη αναγνωρισμένοι έμποροι, όσο και για την υποχρέωση προώθησης των πωλήσεων. Χωρίς αυτές τις συμβατικές ρήτρες δεν θα μπορούσαν να υπάρχουν ούτε τα ανάλογα πλεονεκτήματα κατά τη διανομή των προϊόντων ούτε οι ευνοϊκές συνέπειές τους για τον καταναλωτή. Στο συγκεκριμένο σημείο, πρέπει να σημειωθεί ότι όσον αφορά το απαραίτητο των εν λόγω υποχρεώσεων, δεν ενδιαφέρει το αν τα συγκεκριμένα προϊόντα θα μπορούσαν να διανεμηθούν κατά διαφορετικό τρόπο αλλά το ότι εκτιμώμενο θετικά το σύστημα διανομής του συγκεκριμένου κατασκευαστή, στο πλαίσιο του άρθρου 85 παράγραφος 3 απαιτεί τους εν λόγω περιορισμούς του ανταγωνισμού. Τέλος, στο πλαίσιο αυτό, είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι η διαδικασία αναγνώρισης και αποκλεισμού εμπόρων έχει υποστεί τροποποιήσεις από την απόφαση SABA II, οι οποίες καθιστούν περισσότερο αντικειμενικές τις αποφάσεις αυτού του είδους και δεν δίνουν τη δυνατότητα στον κατασκευαστή να χρησιμοποιήσει τις συμβάσεις διανομής για να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

4. Τέλος, οι συμβάσεις που αποτελούν τη βάση του συστήματος διανομής της GRUNDIG δεν παρέχουν στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καταργήσουν τον ανταγωνισμό για σημαντικό τμήμα των εν λόγω προϊόντων.

   α) Οι περιορισμοί που περιλαμβάνονται στη σύμβαση αποκλειστικής διανομής της GRUNDIG, αφορούν τη σχέση μεταξύ της GRUNDIG και των πωλητών της. Δεν έχουν αισθητή επίδραση στην ανταγωνιστική σχέση μεταξύ GRUNDIG και άλλων κατασκευαστών ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας. Ιδιαίτερα, οι έμποροι δεν εμποδίζονται από τη σύμβαση διανομής να πωλήσουν παράλληλα ή να προωθήσουν την πώληση προϊόντων ανταγωνιστών κατασκευαστών·

   β) στο επίπεδο του εμπορίου επίσης δεν αποκλείεται ο ανταγωνισμός από τη σύμβαση διανομής της GRUNDIG.

   Αυτό εξασφαλίζεται και από αυτήν τη διατύπωση της σύμβασης διανομής:

   Η διαδικασία αναγνώρισης στην παρούσα της μορφή εξασφαλίζει, ότι όλοι οι έμποροι που πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται αναγνωρίζονται για τη διανομή. Τόσο στο επίπεδο του χονδρικού όσο και στο επίπεδο του λιανικού εμπορίου μπορούν οι έμποροι GRUNDIG να ανταγωνίζονται μεταξύ τους μέσα σε όλη την κοινή αγορά. Είναι ελεύθεροι να διαμορφώνουν τις τιμές τους και έχουν το δικαίωμα να επωφελούνται από τις εκάστοτε ευνοϊκότερες δυνατότητες προμήθειας, δεδομένου ότι οι προμήθειες μεταξύ εμπόρων μέσα στο δίκτυο διανομής της GRUNDIG είναι απεριόριστα επιτρεπτές.

   Επίσης, η GRUNDIG δεν κατέχει, ούτε στο σύνολο της κοινής αγοράς ούτε σε ένα σημαντικό τμήμα της, τέτοια θέση που να της επιτρέπει να καταργήσει τον ανταγωνισμό στο επίπεδο του εμπορίου.

Ακόμα και στο μοναδικό τμήμα αγοράς, στο οποίο η GRUNDIG κατέχει υψηλότερο μερίδιο, που είναι η αγορά για έγχρωμες τηλεοράσεις στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (μερίδιο αγοράς: 19,5 %), η GRUNDIG αντιμετωπίζει πραγματικό ανταγωνισμό εκ μέρους των επιχειρήσεων του ομίλου THOMSON-BRAND T (TELEFUNKEN, SABA, NORDMENDE), ο οποίος κατέχει μερίδιο αγοράς 23 %, περίπου, καθώς και εκ μέρους άλλων σημαντικών επιχειρήσεων και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί μέσω της σύμβασης της διανομής να ασκήσει αποφασιστική επίδραση στον ανταγωνισμό στο στάδιο του εμπορίου. Στην εκτίμηση αυτή, κανένα στοιχείο δεν μεταβάλλεται, όσον αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού, ακόμα και αν προστεθούν τα μερίδια της GRUNDIG και PHILIPS σε αυτό το τμήμα της αγοράς λόγω της συγχώνευσης των δύο επιχειρήσεων (33,5 %). Ακόμα και μαζί, οι κατασκευαστές αυτοί δεν είναι σε θέση να αποκλείσουν τον ανταγωνισμό κατά τη διανομή έγχρωμων συσκευών τηλεόρασης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Εξάλλου, στο πλαίσιο αυτό, θα προέκυπτε κίνδυνος επιδείνωσης της διάρθρωσης του ανταγωνισμού στο εμπόριο μόνον εφόσον η GRUNDIG και η PHILIPS ακολουθούσαν ενιαία ή τουλάχιστον πολύ παρόμοια πολιτική διανομής. Αυτό όμως δεν συμβαίνει στη συγκεκριμένη περίπτωση, επειδή η PHILIPS δεν εφαρμόζει σε κανένα κράτος μέλος συμφωνίες διανομής.

Τέλος δεν φαίνεται ενδεδειγμένη μια άλλη εκτίμηση ακόμα και αν εξετασθούν παρόμοια συστήματα διανομής άλλων κατασκευαστών, δεδομένου ότι μόνον η κατάσταση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ενδείκνυται για ανάλογη εξέταση. Πέραν του γεγονότος ότι τα συστήματα αυτά διαφέρουν μεταξύ τους σε σημαντικό βαθμό (συμβάσεις διανομής για όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και εθνικές συμβάσεις διανομής, απλές συμβάσεις ειδικού εμπορίου που δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1 και συμβάσεις συνοδευόμενες με υποχρεώσεις προώθησης των πωλήσεων), δεν συνετέλεσαν ούτε στο πάγωμα των τιμών ούτε σε πραγματικό αποκλεισμό ορισμένων μορφών διανομής·

αα) παρά το γεγονός ότι το Δικαστήριο στην απόφαση του στην υπόθεση 26/76 στις 25. 10. 1977 («METRO»), (αιτιολογικό αριθ. 21) και στην απόφαση του στην υπόθεση 107/82 «επιλεκτικό σύστημα διανομής»), (αιτιολογικό αριθ. 42) [1] θεωρεί ότι το κύριο βάρος στα επιλεκτικά συστήματα διανομής, λόγω της σημασίας που δίνεται στην παροχή υπηρεσιών, δεν βρίσκεται στον ανταγωνισμό των τιμών και αποδέχεται ότι η καταστολή τους αποβαίνει προς όφελος του ανταγωνισμού σε άλλους τομείς, η Επιτροπή μπόρεσε να διαπιστώσει, κατά την πάροδο των ετών, ότι σε εκείνα ακριβώς τα κράτη μέλη της Κοινότητας στα οποία εφαρμόσθηκαν εκτεταμένα τέτοιου είδους συστήματα, επικρατεί γενικά εντονότερος ανταγωνισμός τιμών στο επίπεδο του λιανικού εμπορίου, και ακόμα ειδικότερα μεταξύ των εμπόρων GRUNDIG. Αυτό ισχύει ανάλογα για τους διάφορους τομείς προϊόντων, ενώ συχνά παρατηρούνται, ακόμα και σε εντελώς νέα προϊόντα, αμέσως μετά την είσοδό τους στην αγορά, σημαντικές μειώσεις τιμών για λόγους ανταγωνισμού. Γενικά, οι τιμές των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, παρά τις τεχνικές βελτιώσεις τους, αυξήθηκαν πολύ περιορισμένα σε σχέση με το γενικό κόστος ζωής. Οι έγχρωμες τηλεοράσεις σήμερα, παρά τον καλύτερο εξοπλισμό τους, κοστίζουν περίπου τα μισά απ' ότι το 1968,

ββ) η Επιτροπή δεν μπόρεσε επίσης να διαπιστώσει ότι, μέσω των επιλεκτικών συστημάτων διανομής στον τομέα των ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας, αποκλείονται ορισμένες μορφές διανομής, όπως οι αγορές καταναλωτών και τα καταστήματα αυτοεξυπηρέτησης χονδρικού και λιανικού εμπορίου, από την πώληση αυτών των προϊόντων. Οι έμποροι των καταστημάτων αυτοεξυπηρέτησης – όπως και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος έμπορος – αποκλείονται φυσιολογικά από τη διανομή, μέσω της σύμβασης διανομής της GRUNDIG, στο μέτρο που δεν είναι διατεθειμένοι να ικανοποιήσουν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης που έχουν, πριν απ' όλα ποιοτικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1, εφόσον εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις. Στο μέτρο όμως που αυτές οι μορφές διανομής πληρούν τις προϋποθέσεις της σύμβασης διανομής, έχουν πρόσβαση στα προϊόντα GRUNDIG. Πράγματι, στο δίκτυο διανομής της GRUNDIG ανήκουν και πολλές επιχειρήσεις οι οποίες πωλούν κατά κύριο λόγο τα προϊόντα τους σύμφωνα με την αρχή της αυτοεξυπηρέτησης, αλλά διαθέτουν ειδικά τμήματα με ειδικευμένο προσωπικό όσον αφορά τις ηλεκτρονικές συσκευές ψυχαγωγίας.

Ανεξάρτητα από αυτή τη δυνατότητα που υφίσταται για όλους τους ενδιαφερόμενους έμπορους, να δημιουργήσουν οι ίδιοι τις προϋποθέσεις για την αποδοχή τους στο σύστημα διανομής ενός κατασκευαστή που ρυθμίζει την πώληση του μέσω σύμβασης διανομής, μόνο μια μειοψηφία κατασκευαστών, και ακόμη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας όχι όλοι οι σημαντικοί κατασκευαστές, εφαρμόζουν σύμβαση διανομής. Επιπλέον οι έμποροι των καταστημάτων αυτοεξυπηρέτησης, οι οποίοι προμηθεύονται – για παράδειγμα μέσω παράλληλων εισαγωγών – προϊόντα ενός κατασκευαστή, ο οποίος εφαρμόζει ένα εθνικό σύστημα διανομής, δεν είναι δυνατόν να εμποδισθούν από αυτόν να πωλούν τα προϊόντα του στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ως εκ τούτου, δεν είναι δεδομένος ο πραγματικός αποκλεισμός των προαναφερόμενων μορφών διανομής από την πώληση ηλεκτρονικών συσκευών ψυχαγωγίας ούτε στο σύνολο της Κοινότητας, ούτε σε σημαντικό τμήμα της.

Γ. Άρθρα 6 και 8 του κανονισμού αριθ. 17

Η GRUNDIG κοινοποίησε στην Επιτροπή, στις 29 Μαρτίου 1977, τις συμβάσεις διανομής ΕΟΚ για το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο. Οι συμβάσεις που κοινοποιήθηκαν συμφωνούσαν σε όλα τα σημαντικά σημεία με την τότε πρακτική

[1] Συλλογή ΔΕΚ 1983, σ. 3151 επ.

της Επιτροπής και τη νομολογία του Δικαστηρίου. Κατά την πορεία της διαδικασίας, η Επιτροπή, μετά από πολυάριθμες έρευνες στο συγκεκριμένο βιομηχανικό κλάδο, μετέβαλε την εκτίμησή της όσον αφορά επί μέρους διατάξεις που περιλαμβάνονται συστηματικά στις συμβάσεις αποκλειστικής διανομής και αφορούν τη διαδικασία αναγνώρισης και αποκλεισμού των εμπόρων. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις ειδικού εμπορίου και τις υποχρεώσεις προώθησης των πωλήσεων, οι οποίες αποτελούν τον ουσιαστικό πυρήνα των συμβάσεων διανομής, η Επιτροπή δεν μετέβαλε την εκτίμησή της.

Η Επιτροπή ενημέρωσε τη GRUNDIG σχετικά με τη επανεκτίμηση ορισμένων τμημάτων των διατάξεων αναγνώρισης και αποκλεισμού και η GRUNDIG προέβη στην ανάλογη προσαρμογή των συμβάσεων. Φαίνεται, ως εκ τούτου, ενδεδειγμένο να επιτραπεί να ισχύει η απαλλαγή κατ' εφαρμογή του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ από τις 29 Μαρτίου 1977, σύμφωνα προς το άρθρο 6 του κανονισμού αριθ. 17. Μέχρι τη στιγμή, κατά την οποία η Επιτροπή κοινοποίησε στην GRUNDIG την τροποποιημένη εκδοχή της και της παρείχε τη δυνατότητα να προσαρμόσει τις συμβάσεις της, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η αρχική διοικητική πρακτική της Επιτροπής σαν βάση για να εκτιμηθεί νομικά η σύμβαση διανομής ΕΟΚ της GRUNDIG. Πρέπει πράγματι να διαπιστωθεί όχι μόνον ότι η σύμβαση διανομής-ΕΟΚ της GRUNDIG, στην παλιά της μορφή, πληρούσε τις προϋποθέσεις απαλλαγής που είχαν τότε θεσπιστεί από την Επιτροπή και είχαν επικυρωθεί από το Δικαστήριο, αλλά επίσης ότι οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί, από την Επιτροπή όσον αφορά τη διάρθρωση του ανταγωνισμού των τιμών και την εφαρμογή στην πράξη της σύμβασης διανομής από την GRUNDIG, δεν οδήγησαν σε συμπεράσματα που να θέτουν σε αμφισβήτηση τη δυνατότητα να τύχει απαλλαγής η σύμβαση διανομής.

Με την τροποποίηση της διοικητικής της πρακτικής όσον αφορά τη διαδικασία αναγνώρισης και αποκλεισμού εμπόρων, η Επιτροπή επιδιώκει να εξασφαλίσει μελλοντικά, με τρόπο αποτελεσματικότερο, την εκ των προτέρων άνευ διακρίσεων εφαρμογή των συμβάσεων διανομής. Η νέα αυτή νομική αντίληψη δεν είναι ανάγκη να εφαρμόζεται αναδρομικά στο μέτρο που όπως συνέβη και στην περίπτωση GRUNDIG είναι δυνατόν να αποτελεί αντικείμενο την επίβλεψης η εφαρμογή της συμφωνίας διανομής. Οι τροποποιημένες αρχές αρχίζουν να ισχύουν από την προαναφερόμενη ημερομηνία.

Η σύμβαση διανομής της GRUNDIG, η οποία ανταποκρινόταν, από ουσιαστική άποψη, εξαρχής στην μέχρι τότε αμετάβλητη διοικητική πρακτική της Επιτροπής, μπορεί να τύχει απαλλαγής τόσο στην τροποποιημένη όσο και στην αρχική της μορφή, από την ημερομηνία της κοινοποίησης.

Λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο που έχει ήδη παρέλθει από την κοινοποίηση, είναι σκόπιμο να ορισθεί ότι η παρούσα απόφαση, σύμφωνα προς το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17, ισχύει μέχρι τις 28 Μαρτίου 1989. Η Επιτροπή είναι έτσι σε θέση, μετά από σχετικά σύντομο χρόνο, να επανεξετάσει τις επιδράσεις του συστήματος διανομής GRUNDIG στον ανταγωνισμό.

Η απόφαση πρέπει να προβλέπει επίσης τους όρους που παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξετάζει, αν η GRUNDIG δρα με διακριτικό τρόπο κατά την αναγνώριση ή τον αποκλεισμό ενός χονδρέμπορου ή λιανέμπορου. Η GRUNDIG πρέπει, ως εκ τούτου, να υποβάλει στην Επιτροπή ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες αρνήθηκε ή αφαίρεσε από έναν χονδρέμπορο ή έμπορο λιανικής πώλησης την αναγνώριση του ως «εμπόρου GRUNDIG» ή κήρυξε αποκλεισμό της προμήθειας ή αξίωσε από αυτούς την εξέταση των εγγράφων ενός «εμπόρου GRUNDIG» σχετικά με τον αριθμητικό έλεγχο. Η απόφαση στηρίζεται στο σημείο αυτό στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης (ΕΟΚ) για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας κηρύσσεται, σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3, ανεφάρμοστο

— στη σύμβαση διανομής-ΕΟΚ της GRUNDIG για το χονδρικό εμπόριο, και

— στη σύμβαση διανομής-ΕΟΚ της GRUNDIG για το λιανικό εμπόριο.

Η παρούσα απαλλαγή ισχύει από τις 29 Μαρτίου 1977 μέχρι τις 28 Μαρτίου 1989.

Άρθρο 2

Η επιχείρηση GRUNDIG AG αναλαμβάνει να υποβάλει στην Επιτροπή, κάθε χρόνο, και για πρώτη φορά στις 31 Δεκεμβρίου 1985, εκθέσεις σχετικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες:

— αρνήθηκε ή αφαίρεσε από χονδρέμπορο ή έμπορο λιανικής πώλησης την έγκριση ως «εμπόρου GRUNDIG» ή κήρυξε κατά του ίδιου αποκλεισμό από την προμήθεια,

— αξίωσε την εξέταση των εγγράφων ενός «εμπόρου GRUNDIG» των σχετικών με τον αριθμητικό έλεγχο.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην επιχείρηση

GRUNDIG AG,
KURGARTENSTRASSE 37,
D-8510-FÜRTH.

Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 1985.

Για την Επιτροπή
Peter SUTHERLAND
Μέλος της Επιτροπής